

Türkiye Ekinokokkozis Haritası ve Kaynakçası*

*The Echinococcosis Map and an Index of the Literature of Turkey**

Prof. Dr. M. Şerefettin Canda Prof. Dr. Tülay Canda

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı, İnciraltı, İzmir

Özet: Türkiye'nin kimi bölgelerinde, özellikle kuzey-doğudaki endemik yörelerde, ekinokokkozis çok önemli ve yaygın bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Ünilocüler hidatik kist hastalığı, insanda en çok görülen ekinokokkozisdir ve *E. granulosus*'un larvalarınca oluşturulur. Multilocüler kistler, insanda daha az görülür ve *E. multilocularis* (alveolaris)'in larvalarınca oluşturulur. Olguların çoğu karaciğerde lokalizadur ve genellikle sağ lobdadur, hepatomegali ve seyrek olarak portal ven ve safra kanallarında obstrüksiyon yapar. Kistler, akciğerde daha az sıklıkla görülür, tutulan lobda basıya bağlı kollaps, hemoptizi ve pleural sıvı gelişimine neden olur. Herhangi bir diğer organda, özellikle dalak, periton boşluğu, iskelet kasları ve miyokard, meme, kemikler, beyin ve böbreklerde görülebilir. Bir ünilocüler kist, organa yaptığı basının oluşturduğu patolojik etkiye ek olarak, eğer spontan, travmatik ya da cerrahi olarak rüptür olursa, allerjik reaksiyon gelişir. Multilocüler kistler genellikle karaciğerde görülür ve malign neoplazma benzer sünger gibi bir kitle yapar. Ekinokokkozis enfeksiyonu, Türkiye'nin kimi coğrafya bölgelerinde, çok önemli sağlık sorunları yaratır. Fakat, genellikle ekinokokkozis düşük endemisite gösterir ve kimi olgular sporadiktir. Bugüne dek yayınlanmış, 10381 ünilocüler, 251 multilocüler kistik ekinokokkozis olgusu Türk Tıp Kaynakçasında vardır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye ekinokokkozis haritasını ve kaynakçasını yapmaktır.

Anahtar Sözcükler: Ekinokokkozis, Türkiye ekinokokkozis haritası ve kaynakçası

* 9. Ulusal Parazitoloji Kongresi (24-27 Ekim 1995, Club Alda, Antalya/Türkiye)'de sunulmuştur.

Summary: In some parts of Turkey, echinococcosis is still a very serious and widespread public health problem, notably in the north-eastern endemic areas of the country, Unilocular hydatid cystic disease, caused by the larvae of *E. granulosus*, is the most common echinococcus infection in man. Multilocular cyst, caused by the larvae of *E. multilocularis* (alveolaris), is less common in man. Most of the cysts occur in the liver, usually in the right lobe, causing hepatomegaly and occasionally obstruct the portal vein and bile duct. Pulmonary cysts are less common, causing pressure collapse of the affected lobe, haemoptysis and pleural effusion. Any organ of the body may be involved, notably the spleen, peritoneal cavity, voluntary muscles and heart, breast, bones, brain, and kidneys. In addition to the pathological effects of organ compression, allergic reactions occur, due to a spontaneous, traumatic or surgical rupture of a unilocular cyst. Multilocular cysts occur usually in the liver and they form a sponge-like mass, macroscopically similar to the appearance of a malignant neoplasm. Although echinococcosis has a low endemicity and sporadic cases are not unusual, it is one of the prominent health problems in certain areas of Turkey. The aim of this study is to constitute the echinococcosis map (geographical distribution) and an index of the echinococcosis literature of Turkey.

Key Words: Echinococcosis, the echinococcosis map and index of Turkey

* Presented in the 9th National Congress of Parasitology (October 24-27, 1995, Club Alda, Antalya/Turkey).

Echinococcosis, *E. granulosus* ve *E. multilocularis* (*alveolaris*)'in larva evresinin yol açtığı enfeksiyöz bir hastalıktır. *E. granulosus* en sık görülen uniloküler ekinokokkozise enden olur. *E. multilokularis* de multiloküler ekinokokkozis hastalığını yapar (1-3). Türkiye, *E. granulosus* ve *E. multilocularis* tarafından oluşturulan ekinokokkozis hastalığının izlendiği ülkelerdendir (4-10). Çoğunlukla karaciğerde (% 75), daha sonra akciğerde (% 5-15) lokalizedir. Ayrıca, dalak, beyin, kalp, kemik, ovaryum, apendiks, böbrek, kas dokusu vb. organlarda görülür, soliter ya da multipl olabilir (3). Multiloküler kistler, unilokülerden daha fataldir. Ayrıca, uniloküler kistler de yaşamsal organlarda kötü sonuçlara, rüptür, ikincil enfeksiyon gibi komplikasyonlara neden olur (1-3).

Bu konuda, Türkiye'de Cumhuriyet dönemi çalışmaları önemli yer tutarsa da, yetersizdir. Son yıllarda göçlerin de artmasıyla, olgu sayısında da artış vardır. Türkiye'den 10381 (1961-1995) uniloküler kist, 251 (1872-1995) alveolar kist olgusu yerli-yabancı dergilerde bildirilmiştir (4-10). Bunlar, genelde kırsal alanlardandır (Doğu, Kuzey Doğu, Güney Doğu ve İç Anadolu, Trakya). Alveolar kistler Kars, Erzurum bölgesinde belirgindir (9, 10).

Dünya'da, ileri ülkelerde eradikasyonu yapılan ekinokokkozisin, Türkiye'de belirgin olması nedeniyle, önemini vurgulamak, ülke coğrafyasındaki dağılımını ve diğer özelliklerini araştırmak, güncel Türkiye ekinokokkozis kaynakçasını oluşturmak çalışmanın amacıdır.

Gereç ve Yöntem

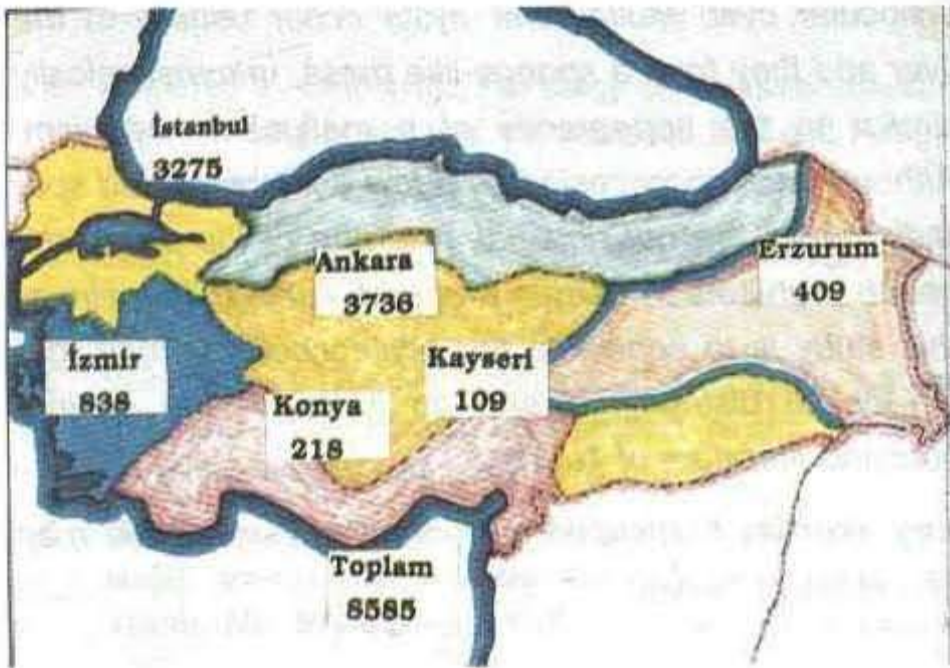
Bu çalışmanın amacı, Türkiye'den yerli ve yabancı kaynaklarda yayınlanmış olguları içermektedir. Kaynaklardan derlenen bilgiler, *E. granulosus* ve *E. alveolaris* için ayrı ayrı Tablo biçimine getirildi. Türkiye coğrafyası üzerinde, bölgesel dağılım belirlenmeye çalışıldı, kaynaklar her tür için ayrı ayrı ve abc'sel olarak derlendi.

Bulgular

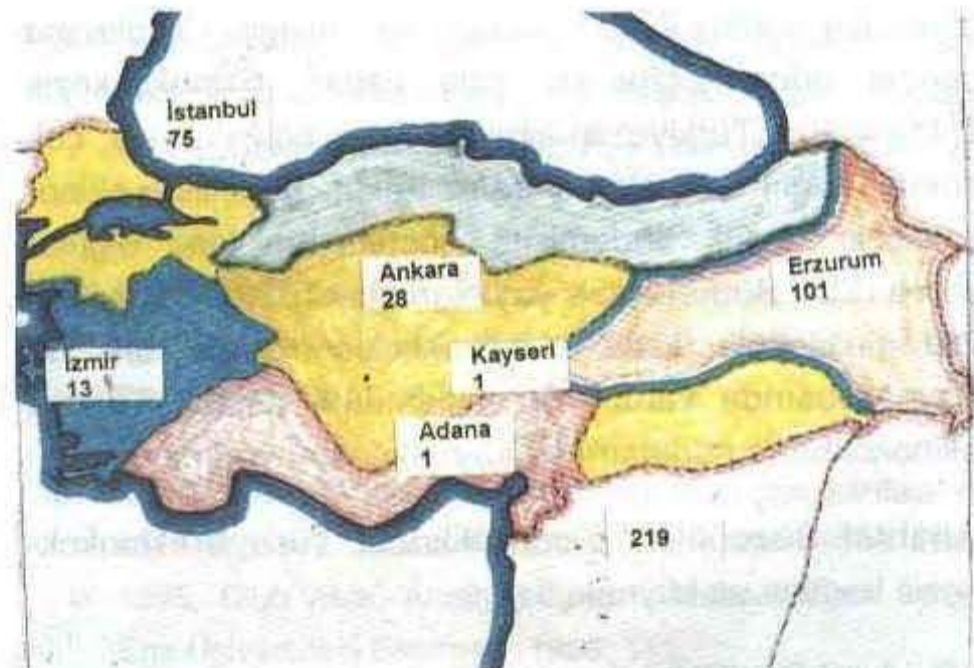
Türkiye'deki ekinokokkozis olgu dizleri, *E. granulosus* (Tablo I, Harita 1) ve *E. alveolaris* (Tablo II, Harita 2) ile ilgili olarak aşağıda izlenmektedir.

Tablo I. Türkiye'de uniloküler kistik ekinokokkozis dizileri (1961-1995).

Araştırmacı, Kaynak No.	Yılı	Olgu sayısı	Yayın İli
Oran (25)	1961	1334	İstanbul
Öktem (26)	1966	81	İzmir
Öztaşkent (27)	1970	577	İzmir
Uğur (28)	1970	447	Ankara
Savan (11)	1971	110	Erzurum
Besin (12)	1972	160	Erzurum
Üğütmen (13)	1974	76	Erzurum
Canda (14)	1977	63	Erzurum
Köksal (15)	1976	267	Ankara
Bilgin (16)	1977	1635	Ankara
Aytaç (29)	1977	100	Ankara
Hiçsönmez (17)	1982	208	Ankara
Patiroğlu (20)	1983	109	Kayseri
Eren (30)	1986	1508	İstanbul
Gürses (31)	1986	48	İstanbul
Pabuçcuoğlu (23)	1988	115	İzmir
Soyubol (32)	1988	161	Diyarbakır
Çetin (33)	1988	60	Ankara
Doğan R (34)	1989	1055	Ankara
Sözüer (21)	1991	226	Ankara
Balkanlı (35)	1991	45	İstanbul
Göğüş (59)	1991	10	Ankara
Dik (36)	1992	218	Konya
Canda (9, 24)	1992, 1994	44	İzmir
Erşahin (46)	1993	19	İzmir
Belvizanlı (22)	1994	277	Konya
Sağın H (37)	1994	210	İstanbul
Yaz (47)	1994	1	Antalya
Canbolat (48)	1994	3	İstanbul
Günel (21)	1995	139	Konya
Kayabalı (18)	1994	948	Ankara
Öztek (38)	1995	127	İstanbul
Toplam	1961-1995	10381	Türkiye

Harita 1. Türkiye'de uniloküler kistik ekinokokkozis olguları.

Harita 2. Türkiye'de alveolar kist olgularının dağılımı.

Tablo II. Türkiye'de, bildirilmiş E. alveolaris olguları ve dizileri.

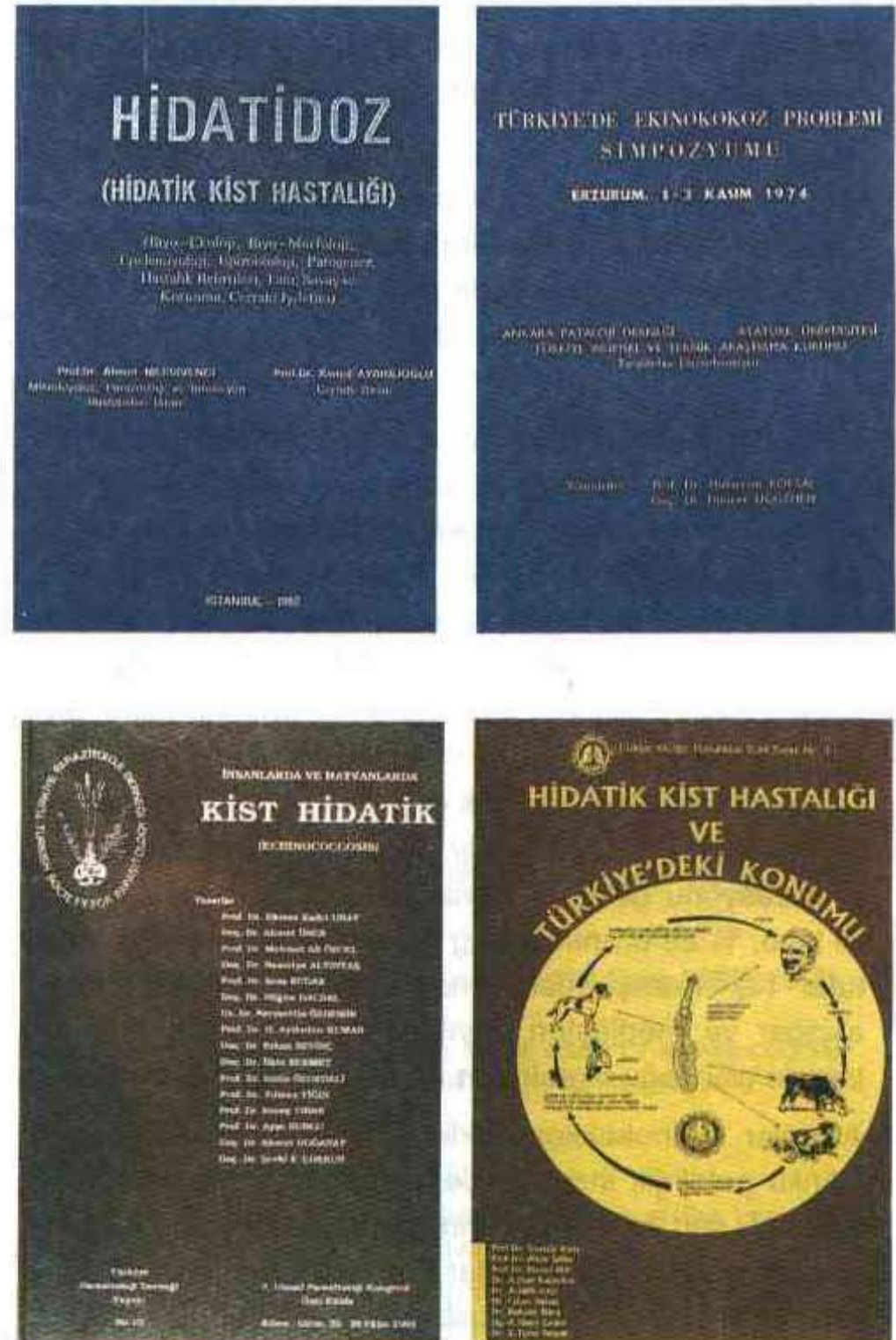
Araştırmacı, Kaynak No.	Yılı	Olgu sayısı	Yayın İli
Kiatibian (6, 8, 77)	1872	1	İstanbul
Aygün (Mutlu) (78)	1939	1	İstanbul
Arel (79)	1944	1	İstanbul
Aygün (Mutlu) (80)	1945	3	İstanbul
Oberndorfer (78)	1945	1	İstanbul
Tansel (81)	1947	2	İstanbul
Sarıkadioğlu (82)	1948	1	İstanbul
Mutlu, Yazgan (83)	1951	1	Ankara
Akgüder, Tahsinoğlu (84)	1951	1	İstanbul
Sökmen (85)	1959	1	Ankara
Özkan (86)	1961	4	Ankara
Tahsinoğlu, Hacıhanefi-oğlu (87)	1962	15	İstanbul
Ulagay (88)	1964	1	İstanbul
Özer (89)	1965	1	İzmir
Özkan, Bacacı (90, 91)	1965	3	Ankara
Kürkçüoğlu (92)	1965	1	Ankara
Taşpınar, Öz (93)	1969	1	İstanbul
Yüce, Sönmez (94)	1970	1	Ankara
Merdivenci, İçli (96)	1972	13	İstanbul
Kalma, Kurtar (97)	1973	1	İstanbul
Arslan (98)	1975	1	İstanbul
Özkan, Bacacı (99)	1974	15=	Ankara
Doğru (95)	1971	9=	Ankara
Bacacı (103)	1976	1	Ankara
Yüksel (103)	1976	1	Adana
Üğütmen (101)	1974	27=	
Canda (102)	1976	27=	59
Canda (104)	1977	32=	
Keleş (110)	1982	54=	Erzurum
Eriş (105)	1978	1	Ankara
İçöz, Özek (106)	1978	1	Ankara
Eldegez (107)	1980	1	İstanbul
Soysop (108)	1980	1	İzmir
Kayabalı (109)	1982	10	İstanbul
Patiroğlu (111, 112)	1983, 1989	1	Kayseri
Aydın (113)	1985	1	Erzurum
Aydın (114)	1986	1	İstanbul
Uysal, Paksoy (115)	1986	20	İstanbul
Ayabakan (116)	1989	3	İzmir
Güzel (117)	1989	32	
Pamir (118)	1991	1	İstanbul
Akinoğlu (119)	1991	39	Erzurum
Canda (9, 120)	1992, 1994	6	İzmir
Yolaş (121)	1993	1	Erzurum
Aydın (122)	1993	1	Erzurum
Toplam	1872-1994	251	Türkiye

Tartışma

Echinokokkozis, Türkiye'da halk sağlığı açısından, çok önemli sağlık sorunu yaratan paraziter bir hastalıktır. *Echinococcus granulosus* ve *Echinococcus alveolaris* bu hastalığa yol açar. Bugüne dek, Türkiye'de konu ile ilgili bir çok öncü çalışma yapılmıştır. 1974 yılındaki IV. Ulusal Patoloji Sempozyumu, TÜBİTAK'ın da desteği ile, Ankara Patoloji Derneği'nce, Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (Başkan: Prof. Dr. Muharrem Köksal, Doç. Dr. Hikmet Üğütmen, Atatürk Üniv., 1-3 Kasım 1974) adı ile Erzurum'da düzenlenmiştir (Şekil 1) (10).

Türkiye'deki durumu belirlemek için araştırmalar, Türkçe ve İngilizce yayınlar yapılmış, ikisi Prof. Dr. Ahmet Merdivenci'nin olmak üzere 4 kitap (5-8) yazılmıştır (Şekil 1). Prof. Dr. Muhittin Ülker'in kurduğu Türk Hidatidoloji Derneği (1957-1978)'nce bir süre çıkarılan Türk Hidatidoloji Dergisi (1962-1978) öncü çalışmalardır. Türkiye Parazitoloji Derneği ve Dergisi de güncel olarak, konuya eğilmektedir. Bununla birlikte, ülkemiz için konu güncelliğini korumakta, yeni bilimsel, toplumsal (göçler) ve çevresel gelişmeler ışığında daha kapsamlı, sonuç alıcı çalışmalara ve hastalığın eradikasyonuna gerek vardır.

Echinococcus granulosus, ünloküler kistik ekinokokkozis yapar ve çoğunlukla karaciğerde oturur (3). Türkiye'nin kimi yörelerinde (Tablo I), örneğin Erzurum-Kars dolayında daha sıktır (9, 10). Erzurum'dan 110 olgu (Savan, 1971), 160 olgu (Besin, 1972), 76 olgu (Üğütmen, 1974), 63 olgu (Canda, 1977) içeren diziler vardır (11-14). Ayrıca, İç Anadolu ve Ege bölgelerinde

Şekil 1. Türkiye'de ekinokokkozis ile ilgili yayınlanmış kitaplar.

de görülür. Örneğin, Ankara'dan 267 olgu (Köksal), 1635 olgu (Bilgin), 208 olgu (Hiçsönmez), 948 olgu (Kayabalı), ve 226 olgu (Sözüer), Kayseri'den 109 olgu (Patıroğlu), Konya'dan 139 olgu (Günel), 227 olgu (Belviranlı), İzmir'den 115 olgu (Pabuçcuoğlu, 1989) ve 44 olgu (Canda, 1992, 1994) bildirilmiştir (9, 15-22). İstanbul, Ankara ve İzmir önemli sağlık merkezleri olduğundan, olgular Türkiye'nin çeşitli illerinden ve Doğu Anadolu'dan gelmektedir.

Lokalizasyon açısından, karaciğerde baskın olarak görülür. İkinci sırada akciğer yerleşimi vardır (15-40). Beyin (41-48), orbita (49-51), baş-boyun (52), maksilla (53), kalp (54-56), dalak (57), böbrek (58, 59), genital (60, 61), ovaryum (62, 63), kemik (64), meme (65-76) yerleşimi daha azdır (Tablo 1). Üniloküler kistik ekinokokkozis de klinik olarak, doğru tanı oranı komplikasyonsuz olgularda yüzde yüze varan doğrulukla yapılmakla birlikte, kistin ortalama 10 cm çap göstermesinden sonra tanıya ulaşılmışından, riskli toplumda, koruyucu önlemler yanısıra, erken tanı için tarama çalışmalarına ve bu amaçla uygulanabilir yeni yöntemlere gerek vardır.

Bu bakımdan, deneyimli uzmanlarca USG eşliğinde İA yapılması ve sitolojik olarak değerlendirilmesi uygun olur (38, 56). Ayrıca, çocuklarda görülmesindeki etkenlerden birisinin de plasentar geçiş olduğu dikkate alınmalıdır (2, 3).

E. multilocularis (alveolaris), alveoler ekinokokkozis hastalığını yapar. Ülkemiz'de, ilk olarak 1872' de, CR Kitabian tarafından bir "Kyste hydatique multiloculaire" olgusu bildirilmiştir (6, 8, 77). Daha sonra, 1939'da K.Ş. Aygün (Mutlu) 1 olgu, 1944'de Arel 2 olgu, 1945'de Mutlu 3 olgu ve 1947'de Tansel'in de 1 olgu bildirmişti (78-81). Mutlu, Oberndorfer'in de 1 olgusu bulunduğunu bildirmişti (80). Ayrıca, çok az görülmesine karşın, konu ile ilgili bir çok yayın ve olgu bildirmesi vardır (Tablo II)(77-122). Bunlar da çoğunlukla karaciğer lokalizasyonu gösterir. Karaciğerde % 63 oranında her iki lobu, % 28 oranında sağ lobu, % 9 oranında sol lobu tutar (3). Komşu doku metastazından başka, beyin, akciğer ve mediasten yayılımı da yapar (3). Kaynaklardaki gibi çoğu olgu kadın ve erişkin yaşlardadır (1-3).

Alveolar ekinokokkozis klinik olarak çok önemlidir. Çünkü patolojik incelemede, lezyonun oluşturduğu kitle infiltratif, sert bir tümör biçimindedir ve malign bir tümör kitlesini andırır. Multiloküler kistler incelendiğinde, bunların 3-4 mm çapta ve birbiriyle ilişkili olduğu görülür. Ortada diğerlerinden daha büyük ana kese vardır. Lümeninde yarı akışkan jelatinöz ya da mukus benzeri

sıvı bulunur. Kütiküler tabaka lamallöz, asellüler, ince ve parçalıdır. Ana keseden oluşan yeni keseler, *üzüm salkımı biçiminde* kitlesel gelişim ve yayılım yapar. Böylece ana kese çevresinde, çok sayıda birbiriyle ilişkili kesecikler oluşur ve *bal peteği görünümü* alır. Kist sıvısı çevre dokulara yayılır ve adventisial kapsül oluşumunu engeller. Mikroskopik olarak kütiküler mikrokistler ve bunların çevresinde fibrozis, yabancı cisim türü kronik yangısal bulgular ve koagülasyon nekrozu izlenir. Mikrokistler sterildir, içerisinde skoleks görülmez, aranırsa protoskolekslerin kalsifiye kesitleri izlenebilir. Araştırmacılar, peritoneal kaviteye, bu steril kist parçacıklarını verdikten sonra canlı alveolar kistlerin geliştiğini görmüşlerdir (123). Komşu dokulara metastatik yayılım yapar, ayrıca kan damarı ile uzak yayılım yapabilir, böylece malign tümör gibi klinik davranış gösterir.

E. alveolaris de karaciğer ve akciğer dışında, seyrek lokalize olduğu, örneğin sternum (111, 112), beyin (118, 121) gibi bölgeler bildirilmiştir.

Ekinokokkozis toplum sağlığı yanısıra, hayvan sağlığı ve ekonomik açıdan da önemlidir. İstanbul'da kesilen mandalarda % 22.32 oranında üniloküler hidatik kist vardır (124). Ülke genelindeki yayılım açısından, Doğu Anadolu (Erzurum, Kars, Ağrı, Diyarbakır) ön sıradadır. Özellikle yaşanan yoğun iç göçler sonucu, büyük yerleşim yerlerinde ve büyük kentlerimizde de artmıştır.

Rekombinant larval antijenleri kullanarak (EG₅₅, EM₁₀) serolojik tanı ve seroepidemiolojik tarama testi çalışmaları vardır (125-128). Ayrıca, yeni tanı yöntemleri, Southern hibridization testleri ve "polymerase chain rection" (PCR) ile *E. granulosus* ve *E. multilocularis* DNA amplifikasyonu da gündemdedir (127). Bu yeni moleküler yöntemlerle, bir koruyucu aşının elde edilebilmesi konusu da tartışılmaktadır (128).

Sonuç olarak, ekinokokkozis Türkiye'nin önemli sağlık, toplumsal ve ekonomik sorunlarından birisidir. İnsan sağlığı yanısıra, hayvan sağlığını da ilgilendirir. Üniloküler kistik ekinokokkozis, çoğu karaciğer olmak üzere, akciğer ve diğer organlarda lokalize olur. Genelde tanı geç yapıldığı için, önemli doku ve organ yitimine, yaşamsal sağlık sorunlarına yol açar. Alveolar kistler malignite benzeri klinik ve patolojik bulgular oluşturur, sağaltımı çok uzun zaman alır, yeterli ölçüde erken dönemde tanı yapılamazsa, radikal cerrahi girişim ve karaciğer transplantasyonu gerekir.

Ekinokokkozis sorununun çözümü için öneriler:

1. Ekinokokkozis için, çağdaş koruyucu ve erken tanı yöntemleri, entegre toplum taraması gereklidir.
2. Bildirimi zorunlu hastalıklar kapsamına alınabilir.
3. Ulusal ekinokokkozis eradikasyon programı yapılabilir.
4. İlki, 1974'de Erzurum'da, IV. Ulusal Patoloji Sempozyumu çerçevesinde düzenlenen "Türkiye'de Ekinokokkozis Problemi Sempozyumu" ile ikincisi 1995'de Antalya'da, 9. Ulusal Parazitoloji Kongresi kapsamında tarafımızca düzenlen
5. Ulusal düzeyde, Patoloji, Parazitoloji, Cerrahi, Veteriner Dernekleri, SSYB ve TÜBİTAK'ın işbirliği gereklidir.
6. Bunlar yapıncaya dek, konu önemsenip, eldeki olgular yayınlanmalı, ilkinin Prof. Dr. Ahmet Merdivenci' nin (7) yaptığı Türkiye Ekinokokkozis Haritası ve Ekinokokkozis İndeksi'nin güncelleştirilmesi ve geliştirilmesine katkı yapılmalıdır.

TÜRKİYE EKİNOKOKKOZİS KAYNAKÇASI**1. ÜNİLOKÜLER KİSTİK EKİNOKOKKOZİS KAYNAKÇASI**

- Acunaş A, Güt T. Meme kist hidatiği. Hastane 1972; 26: 118-21.
- Akçalı Y, Kahraman C, Cebercet K. Pulmonary hydatid disease: A retrospective study. Erciyes Tıp Derg 1992; 14: 361-9.
- Aker GH, Düzcan E, Eğilmez R. Ovariumda kist hidatik (Bir olgu). Önel B, Ed. VIII Ulusal Patoloji Kongresi (1988, Ankara) Kongre Kitabı, Cilt I, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1989; 422-5.
- Akkan F, Soyluoğlu A, Münir T. Egzoftalmi yapan ve yapmayan gözü ilgilendiren kist hidatik olguları. XIII. Ulusal Türk Oftalmoloji Kongresi (1977). İstanbul: Tekin Basımevi, 1980; 125.
- Akyol T, Dörtlemez Ö, Onan E. Kalp kist hidatikleri. Tüberk ve Toraks 1968; 16(4): 256-262.
- Akyol T, Karasu N, Tankut U. Kist hidatikte nadir bir lokalizasyon (Bir meme kist hidatiği). Tüberk ve Toraks 1967; 15(4): 337.
- Arasıl E, Erdoğan A. Hydatid cyst of the posterior fossa. Surg Neurol 1978; 9: 9-10.
- Ataseven A, Ezici H, Pusane A. Memede kist hidatik. Haseki Tıp Bülteni 1972; 10(4): 351-35.
- Avcı Ş, Erdem B. Genital sistem kist hidatiği. Hastane 1975; 29: 106.
- Arslan A, Uzunlar AK, Hakverdi S, Büyükbaykam H, Özyayın M. Karaciğerin hidatik hastalığı. XII. Ulusal Patoloji Sempozyumu (12-22 Ekim 1995, Otel Çelikpalas, Bursa). Kongre Özet Kitabı, 1995; 44.
- Aydın Y, Aydın F, Türe U. Intradiploeic and cerebral hydatidosis: A case report and review of literature. Clin Neurol Neurosurg 1992; 94 (3): 229-33.
- Aytaç A, Yurdakul Y, İkişler C, Olya R, Saylam A. Pulmonary hydatid disease. Report of 100 patients. Ann Thorac Surg 1977; 23: 145-51.
- Balkanlı K, Öztekin İ, Okay T. Akciğer kist hidatiği ve cerrahi tedavi sonuçlarımız. Türk Patol Derg 1991; 7(1): 45-9.
- Bariş İ, Şahin Ü, Bilir N, Kalyoncu AF, Emri AS ve ark. Hidatik Kist Hastalığı ve Türkiye'deki Konumu. Türkiye Akciğer Hastalıkları Vakfı Yayını No: 1, Ankara: Kent Basımevi, 1989.
- Beder E, Günalp İ, Aktürk T. Maksiller sinüste kist hidatik. Türk Otolaringol Arş 1979; 4: 8.
- Belviranlı M ve ark. Kist hidatik nedeniyle tedavi edilen 277 olgunun değerlendirilmesi. İç Anad Tıp Derg 1994; 4 (1): 68-72.
- Besin S. Karaciğer kist hidatik bulguları. Türk Hidatidol Derg 1972; 12: 17.
- Bilgin Y. Echinococcosis'in epidemiyolojisi. Türk Hidatidol Derg 1972; 18: 44-52.
- Bilgin Y. Epidemiological studies on Echinococcosis in Turkey from the public health point of view during the period of 1970, 1971 and 1972. The First Mediterranean Conference of Parasitology (October 5-10, 1977 İzmir-Turkey). İzmir: Birlik Basımevi, 1977; 59-60.
- Bumin H. Meme kist hidatiği. Türk Tıp Cem Mec 1938; 4: 262-4.
- Canbolat A, Çağatay Ö, Kaya U, Çoban TE. Intracranial extradural hydatid cysts: Report of three cases. Surg Neurol 1994; 41: 230-4.
- Canda MŞ. Hydatid cyst disease in Erzurum, Turkey (63 cases). The First Mediterranean Conference of Parasitology (October 5-10, 1977, İzmir-Turkey). İzmir: Birlik Basımevi, 1977; 60-1.
- Canda MŞ, Canda T. Kist hidatik hastalığının patolojisi (22 Olgu). Türkiye Parazitol Derg 1992; 16(2): 16-24.
- Canda MŞ, Canda T. Ekinokokkozis: 47 olgunun sunumu ve Türkiye'nin ekinokokkozis sorunu. Türkiye Parazitol Derg 1995; 19(1): 64-82.
- Canda T, Canda MŞ, Oto Ö, Kovanlıkaya İ, Göre O, Başok O, Çatalyürek H, Ertürk M, Manisalı M. A case of echinococcus granulosus of the heart. 8th International Congress of Parasitology (10-14 October 1994 İzmir-Turkey). Abstracts, Volume 2, 1994; 349.
- Coşkun Y, Acar C. Meme kist hidatikleri. Tüberk ve Toraks Mec 1980; 28: 53-6.
- Cömert F, Ulukat T, Tatar A. Primer kemik kist hidatiği. Türkiye Parazitol Derg 1994; 10(1): 59-60.
- Çetin G, Doğan R, Yüksel M, Alp M, Uçanok K, Kaya S, Ünlü M. Surgical treatment of bilateral hydatid disease of the lung via median sternotomy: experience in 60 consecutive patients. Thor Cardiovasc Surg 1988; 36: 114-17.
- Çivi S ve ark. Kist Hidatik Hastalığı Nedeniyle Opere Edilen Olgularda Mali Kayıplar. Konya: Selçuk Üniversitesi Basımevi, 1993.
- Demiryürek H, Güzel C, Yerdelen Ü, Arpalı B, Sümer İ. Hydatid disease of liver. Atatürk Üniv Tıp Bülteni 1989; 21 (4): 1001-6.
- Dik B, Cantoray R, Gülbahçe S. 1986-1990 yıl. Konya Devlet Hastanesi'ne başvuran hastalarda kist hidatik olguları (218 olgu). Türkiye Parazitol Derg 1992; 16(2): 11-5.

- Doğan R, Yüksel M, Çetin G, Sürer K, Alp M, Kaya S, Ünlü M, Moldibi B. Surgical treatment of hydatid cysts of the lung: Report on 1055 patients. *Thorax* 1989; 44: 192-9.
- Erdener A, Özok G, Demircan M. Surgical treatment of hepatic hydatid disease in children. *Eur J Pediatr Surg* 1992; 2: 87-9.
- Eren E. Cerrahi olarak tedavi edilmiş 1508 akciğer kist hidatiği olgusunun sonuçları. *Sol Hast Derg* 1986; 11: 371-5.
- Eren N, Özgen G. Simultaneous operation for right pulmonary and liver echinococcosis. *Scand J Thorac Cardiovas Surg* 1977; 23: 145-51.
- Erşahin T, Mutluer S, Güzelbağ E. Intracranial hydatid cysts in children. *Neurosurg* 1993; 33(2): 219-24.
- Göğüş O, Bedük Y, Topukçu Z. Renal hydatid disease. *B J of Urol* 1991; 68(5): 466-9.
- Gülkılık A, Altay E, Şahmay S, Şanioğlu C. Ovarium kist hidatiği. *Cerrahpaşa Tıp Fak Derg* 1982; 13: 366-9.
- Güngör A. Karaciğer ve akciğer kist hidatiklerinin torakal yaklaşımla cerrahi tedavisi. Atatürk Göğüs Hastalıkları Merkezi, Göğüs Cerrahisi Kliniği. Uzmanlık Tezi, Ankara, 1994.
- Günel E ve ark. Çocukluk çağında kist hidatik: 139 vakasının analizi. *Gastroenterohepatol* 1995; 6 (1): 49-53.
- Güneş HA, Düzcan E, Eğilmez R. Overde kist hidatik. Önel B, Ed. 8. Ulusal Patoloji Kongre Kitabı I, Ankara: Ankara Üniv. Basımevi, 1988; 422-5.
- Gürses A, Erkal H, Çakır Y, Kalaycı G. Akciğer kist hidatiklerinin cerrahi tedavi sonuçlarımız (48 olgu). *Sol Hast Derg* 1986; 13: 366-9.
- Gürses N, Sungur R, Özkan K. Ultrasound diagnosis of liver hydatid disease. *Acta Radiol* 1987; 28: 161-3.
- Güzel C. Memede kist hidatik (2 olgu). *SST Tepecik Hast Derg* 1992; 2(2): 188.
- Göçmen A, Toppare MF, Kiper N. Treatment of hydatid disease in childhood with mebendazole. *Eur Respir J* 1993; 6: 253-7.
- Hiçsönmez A. hydatid cysts in childhood: Analysis of 208 cases. *Prg Pediatr Surg* 1982; 15: 87-94.
- İnal A, Andı M. Orbita hidatik kisti. Köker ÖF, Ersöz TR, Kaya A (Ed.ler). *TOD XXIII. Ulusal Kongresi Bülteni* (1989), Cilt II, Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi, 1989; 800.
- Kalyoncu AF, Selçuk ZT, Emri AS, Çöplü L, Şahin AA, Barış Yİ. Hydatidosis in Turkey. *Sol Hast Derg* 1995; 6 (1): 1-10.
- Karahan Ö ve ark. Ameliyatta tedavi edilen karaciğer hidatik kisti hastalarımızın değerlendirilmesi. *Acta Oncol Turcica*. 1990; 23: 253-60.
- Karahan Ö ve ark. Kist hidatik eredikasyonu. *İç Anad Tıp Derg* 1993; 3 (3): 112-7.
- Karacadağ O, Durmuş Z, Diker S. Genital kist hidatik. *Hacet Tıp/Cerrah Bült* 1976; 9(3): 227.
- Kaya U, Özden B, Türker K et al. Intracranial hydatid cysts. *J Neurosurg* 1975; 42: 580-4.
- Kaya S, Şenvar A, Özen E. Baş boyun bölgesi hidatik kistlerinin klinik patolojik incelenmesi (4 olgu). *Patol Bült* 1977; 4: 100.
- Kocaoğlu H, Teili A, Bilkay Ö, Durmaz İ, Kayar R. Echinococcosis of the heart: Report of a case. *The First Mediterranean Conference of Parasitology* (October 5-10, 1977, İzmir-Turkey). İzmir: Birlik Basımevi, 1977; 60.
- Kozbek MT, Serdaroğlu V, Girişken G. Memede kist hidatik. *Acta Oncol Turc* 1970; 3: 111-5.
- Köksal M, Gököz A. 267 hidatik kist olgusunda histopatolojik incelemeler. Köksal M, Ügütmen H, Ed.ler. *Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu* (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı. Ankara: TÜBTAK Ofset Tesisleri, 1976; 103-5.
- Köksal M, Ügütmen H, Ed.ler. *Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu* (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı, Ankara: TÜBTAK Ofset Tesisleri, 1976.
- Kömür AA, Palanduz P. Memede kist hidatik. *Ege Üniversitesi Tıp Fak Derg* 1987; 26(2): 817-22.
- Kuyumcuoğlu U, Erol D, Germiyanoğlu C, Baltacı L. Hydatid cyst of the seminal vesicle. *Int Urol Nephrol* 1991; 23: 479-83.
- Merdivenci A. *Türkiyede Hidatik Kist Hastalığı*. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayını, No: 2145/336, İstanbul: Hilal Matbaası, 1976.
- Merdivenci A, Aydınlioğlu K. *Hidatidoz (Hidatik Kist Hastalığı)*. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayını No: 97, İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası, 1982.
- Minkari T. Hidatik kist. *Çağd Cerr Derg* 1988; 2: 209-40.
- Onur E ve ark. Spinal kist hidatik. *Selçuk Üniv Tıp Fak Derg* 1987; 3 (1): 228-31.
- Oran E, Ersanlı O. Akciğer kist hidatikleri ve lokalizasyonları hakkında (1334 olgu). *Türkiye Tıp Encümeni Arşivi* 1961; 9(40-43): 79-83 ve *Türk Hidatidoloji Derg* 1961; 12(6): 7-16.
- Öktem K, Amato E, Öztaşkent R. Ameliyat yapılmış 81 akciğer kist hidatiği vakasının analizi. *Tüberk ve Toraks* 1966; 14(2): 205-11.
- Öktem İ, Paç M, Özkara C. Akciğer hidatik kistleri. *Türkiye Klinik* 1984; 3: 245-8.
- Örmeci İH, Alkoç E, Taşan A. Nadir lokalizasyon gösteren üç kist hidatik vakası. *Hastane* 1972; 27: 317-21.
- Örücü O, Özkara Ş, Demirel S, Baser Y. Akciğer hidatik kisti olanlarda hastane giderleri. *Sol Hast Derg* 1990; 1: 23-6.
- Özgen T, Erbeni A, Bertan V, Sağlam S, Gürçay Ö, Pınar T. The use of computerized tomography in the diagnosis of cerebral hydatid cysts. *J Neurosurg* 1979; 50: 339-42.
- Özgen T, Bertan V, Kansu T, Akalın S. Intracranial hydatid cyst. *J Neurosurg* 1984; 60: 647-8.
- Özkul E ve ark. Spinal kist hidatik. *Selçuk Üniv Tıp Fak Derg* 1987; 3 (1): 232-40.
- Özsoylu P. Son 20 yılda kliniğimizde orbita kist hidatiği görülme sıklığı. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Kliniği Yıllığı* (1976) 1977; 29: 229.
- Öztaşkent R, Amato E. 577 akciğer kist hidatiği olgusunun gözden geçirilmesi ve tedavi sonuçlarının etüdü. *Tüberk ve Toraks* 1970; 18(4): 281-8.
- Öztek İ, Saygı A, Arman B, Balkanlı K, Baloğlu H, Demirel D. Komplike akciğer kist hidatiği tanısında sitolojik bulguların önemi (127 olgunun araştırılması). *Heybeliada Tıp Bült* 1995; 1(2): 23-8.

- Pabuçcuoğlu HU, Ayabakan S. Kist hidatik (5 yıllık patoloji arşivinin gözden geçirilmesi). İzmir Devlet Hast Tıp Derg 1988; 26: 223.
- Patiroğlu TE, Turgutalp H, Kandemir B, Bağrıaçık S, Karagöz F ve ark. Kist hidatikte seyrek yerleşim yerleri. Erciyes Üniv Tıp Fak Derg 1983; 5 (4): 393-402.
- Sağın H, Yılmaz A, İnce T, Kiroğlu Y. Nadir lokalizasyon gösteren kist hidatik olguları (36/210 olgu). XI. Ulusal Patoloji Kongresi (5-9 Ekim 1994, Otel Atakule, Kuşadası). Kongre Özet Kitabı, İstanbul: Alemdar Ofset, 1994; 173.
- Sağın H, Kiroğlu Y, Aksoy F. İğne aspirasyonunda tanı konan meme hidatidozu. SSK Tepecik Hast Derg 1992; 2(3): 342.
- Savan B, Taner E. Kist hidatik hastalığı. Atatürk Üniv Tıp Fak Bül 1971; 19(5): 281.
- Saygı A, Öztekin İ, Güder M, Sungün F, Kurutepe M, Arman B. The value of cytologic and histopathologic examination of fiberoptic bronchoscopic (FOB) material in the diagnosis of pulmonary hydatid cyst. The 8th World Congress of Bronchology. Abstract Book 1994; 149 (262).
- Sayek İ. Hydatid disease of the liver. Hacet Med J 1983; 16: 84-92.
- Seyhan H. La maladie hydatique en Turquie. Bul Acad Nat Med 1978; 62: 54-5.
- Slem G, Çingil G, Ato M. Göz ve adnekslerinde hidatik kistler. Türk Oft Gaz 1976; 6: 155.
- Slem G, Özsoy A. Türkiye'de göz ve adnekslerde hidatik kistler. Sig Sağı Derg 1975; 17: 51.
- Solak H ve ark. Surgery in hydatid cyst of the lung. Scand J Thor Cardiovasc 1988; 22: 101-4.
- Soyubol İ, Boylu Ş. Karaciğerde hidatik kist (161 olgu). Dirim 1988; 63: 9-10.
- Sökmen A. Çocuklarda orbita kist hidatigi. IX. Türk Oftalmoloji Kongresi Bülteni (1972). Ankara: Kardeş Matbaası, 1973; 483.
- Sözüer EM, Gülmez İ, Akgün E, Pekrin İ, Baskan S, Karacagil M. Primer böbrek kist hidatigi. Ege Tıp Derg 1990; 29(4): 1086-88.
- Sözüer E. Hydatid disease: A series of 226 cases. Turk J Gastroenterohepatol 1991; 2: 41-5.
- Tarcan B. Hydatid cysts of the brain: a study of eight cases. J Int Coll Surg 1961; 36: 334-5.
- Tavlı Ş, Tavlı L, Tatkan Y, Atıkan Y, Yol S. Dalakta kist hidatik perforasyonu. Acta Oncol Turcica 1989; 22: 143-6.
- Timuralp B, Tokatlı İH, Nurlu H. Parotid glandın hidatik hastalığı ve bir vaka. Türk Tıp Cem Mec 1972; 1 (10): 528-9.
- Turan İ, Küçüksorgulu T. Zwei fälle von echinococcus cysten in der mamma. Chirurg 1987; 58(5): 361.
- Tüzüner A, Kuterdem E, Baç B, Oygur N, Uluoğlu Ö, Aker H. An uncommon case of hydatid cyst localized on the endocardium causing arterial embolism. VASA-Zeitschrift für Gefasskrankheiten Journal for Vascular Diseases 1980; 9(4): 277-80.
- Uğur K. Nadir görülen meme kist hidatik'i. Ankara Numune Hast Tıp Bül 1965; 5(5-6): 683-6.
- Uğur D, Cander Z, Uzer F. Kist hidatik ve yol açtığı komplikasyonlar (447 olgu). Ankara Üniv Tıp Fak Mec 1970; 26(11): 293.
- Ulu B, Sevim F, Hacıhanefioğlu U. Akciğer hidatik kist vakasında testis interstisiyel hücreli tümör. İstanbul Tıp Fak Mec 1984; 477: 49.
- Uluçay Ö. Memede kist hidatik. Sağı Derg 1977; 52(9-10): 89-93.
- Unat EK, Üner A, Özcel MA ve ark. İnsan ve Hayvanda Kist Hidatik. Türkiye Parazitoloji Derneği Yayını No: 10, Bornova: Ege Üniversitesi Basımevi, 1991.
- Üğütmen H. Kist hidatik patolojisi. Köksal M, Üğütmen H, Ed.'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı. Ankara: TÜBİTAK Ofset Tesisleri, 1976; 41-4.
- Ülker M. Kist hidatik'in insan organizmasındaki lokalizasyonu. Köksal M, Üğütmen H, Ed.'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı. Ankara: TÜBİTAK Ofset Tesisleri, 1976; 27-32.
- Ünsaldı T, Salman Ü, Bulut O. Femur cyst hidatidosis. Cumhuriyet Üniv Tıp Fak Derg 1986; 10: 149-55.
- Yalın R, Oğuz M, Dülger M, Yıldırım C, Özer A. Diagnosis and treatment of hydatid disease of the liver. Infek Derg 1987; 1(71): 79-86.
- Yardımcı C. Memede hidatidoz. Vakıf Guraba Hast Bül 1968; 5: 34.
- Yaz M, Kılıçarslan B, Paksoy N, Kazan S. Çocukta serebral yerleşmiş bir kist hidatik olgusu. XI. Ulusal Patoloji Kongresi (5-9 Ekim 1994, Otel Adakule, Kuşadası). Kongre Özet Kitabı, İstanbul: Alemdar Ofset, 1994; 165.

2. MULTİLOKÜLER (ALVEOLAR) EKİNOKOKKOZİS KAYNAKÇASI

- Akgüder KR, Tahsinoğlu M. Yeni bir Echinococcus alveolaris vakası. Türk Tıp Encümeni Arşivi 1955; 23(4): 100-4.
- Akinoğlu A, Demiryürek H, Güzel C. Alveolar hydatid disease of the liver: A report on thirty-nine surgical cases in eastern Anatolia. Am J Trop Med Hyg 1991; 45: 182-9.
- Arel F. Bir karaciğer Echinococcus alveolaris vakası. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Mec 1944; 7(4): 4053-60.
- Arslan YN. Karaciğeri tutan bir ekinokokkus alveolaris vakası. Dirim 1975; 9: 401.
- Ataseven A, Kutanis R. Türkiye'de ekinokokkus alveolaris sıklığı. Vak Gur Hast Derg 1986; 1-22.
- Ayabakan S, Pabuçcuoğlu HU. Alveolar hidatik hastalığı. İzmir Devlet Hast Tıp Derg 1989; 27(2): 261-3.
- Aygün (Mutlu) K. Türkiye'de ilk defa tesadüf edilen ve şimdiye kadar tanınmamış bir şekil gösteren karaciğer E. alveolaris olgusu. Sıh Mec 1939; 15(96): 640-50.
- Aydın NE, Sakıcı U. Subdiaframatik kitle ve multipl akciğer opasiteleri olarak izlenen bir Echinococcus alveolaris olgusu. Erhan Y, Güçlü A, Ed.'ler. VI. Ulusal Patoloji Kongresi (1985), İzmir: Bilgehan Basımevi, 1985; 127.
- Aydın Y, Barlas O, Yolaş C et al. Alveolar hydatid disease of the brain. J Neurosurg 1986; 65: 115-9.

- Aydın NE, Akdemir D, Gündoğan C, Atamanalp S. Hepatic echinococcus multilocularis with lymph node involvement in a patient from endemic region. *Doğa Tr J of Med Scien* 1993; 19: 59-61.
- Bacacı K. Akciğer ve beyin metastazı gösteren karaciğerin bir Echinococcus alveolaris vakası. *Patol Bül* 1975; 2: 230.
- Canbeyli B, Tireli M, Seyfioğlu S, Aydınalp S, Kalfa AR. Bölgemizde ekinokokkus alveolaris sorunu. *Diyarbakır Üniv tıp Fak Derg* 1982; 9 (3-4): 37-41.
- Canda MŞ. Erzurum bölgesinde alveolar hidatid hastalığı (27 olgu). Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi I. Tıp Kongresi (24-26 Mayıs 1976, Erzurum). Kongre Kitabı, Erzurum: Ekspres Basımevi, 1976; 255-60.
- Canda MŞ. Alveolar hidatid disease in Erzurum, Turkey (32 cases). The First Mediterranean Conference of Parasitology (October 5-10, 1977, İzmir, Turkey). Bornova: Birlik Basımevi, 1977; 61.
- Canda MŞ, Canda T, Pabuçcuoğlu HU, Akın MM, Kabadayı T, Koçak Ç. Ekinokokkus alveolaris patolojisi (5 olgu). *Türkiye Parazitol Derg* 1992; 16(2): 25-30.
- Canda MŞ, Canda T, Başak O. Echinococcus alveolaris of the lung (a case report). 8th International Congress of Parasitology (10-14 October 1994, İzmir-Turkey). Abstract, Volume 2, 1994;
- Doğru M. İnsanda Echinococcus alveolaris (9 vaka). *Ankara Üniv Tıp Fak Mec* 1971; 24(3): 664-73.
- Eldegez U, Terzioğlu T, Mercan S, Erzurumlu K, Güngel H. Karaciğerde ekinokokkus alveolaris. *İstanbul Üniv Tıp Fak Mec* 1980; 43(4): 861-64.
- Eniş E. Ekinokokkus alveolaris vakası. *Dirim* 1978; 3(7): 77.
- Güzel C, Demiryürek H, Akınoğlu A, Arpal B, Yerdelen Ü, Sülme İ. Alveolar kist hastalığı. Ameliyat edilen 32 olgunun analizi. *Çağ Cerr Derg* 1989; 3: 1262-7.
- İçöz VT, Özek A. Multilokuler hidatik kist (Bir olgu). *Ankara Üniv Tıp Fak Mec* 1978; 32(1): 966-72.
- Kayabalı İ, Keleş C, Güneş ME, Acar H. Echinococcus of the liver: presentation of 10 new cases and some reflections on the diagnosis and treatment. In: Abstracts of IV Seminars on Liver Disease (18-19 June 1982), İstanbul University Cerrahpaşa Medical Faculty, 1982; 41.
- Keleş M, Palancı A. Ekinokokkus alveolaris. *Doğuda Sağ Tıp Bül* 1985; 1 (2): 19-23.
- Keleş M. Ekinokokkus Alveolaris (54 olgu). Uzmanlık Tezi. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı. Erzurum, 1982.
- Kiatibian CR. Cas de kyste hidatique multiloculaire. *Gaz Med Or* 1872; 15(11-12): 107-8.
- Kürkçüoğlu A. Bir Echinococcus alveolaris vakası. *Türk Cer Mec* 1965; 17(1-2): 42-5.
- Hülağü S, Danacı M, Evrenkaya R, Özel M, Bağcı S, Serdar A, Uçmaklı E, Alper A, Karslı F, Yaylacı M, Altın M. Treatment of Echinococcosis multilocularis infection with benzimidazol carbomates. *Marmara Med J* 1993; 6 (2): 76-80.
- Merdivenci A, İçli N. Türkiye'de insanda alveolar kist sorunu üzerine. *İstanbul Üniv Tıp Fak Mec* 1972; 35: 66-85.
- Mutlu KŞ. Merkezi Anadolu Echinococcus vaziyeti. VIII. Türk Tıp Kongresi Zabıtları 1945; 111.
- Mutlu KŞ, Yazgan Ş. Bir Echinococcus alveolaris vakası ve memleketimizde neşredilmiş vakalar üzerine kırtık. *Anadolu Klin Derg* 1951; 17(4): 143-7.
- Özer A. Bir Alveoler Echinococcus vakası. *Ege Üniv Tıp Fak Mec* 1965; 4(2): 214-8.
- Özkan AU. Echinococuss alveolaris in Turkey. *Acta Med Turcica* 1964; 1(2): 117-124 ve *La Presse Medicale* 1965; 74: 738.
- Özkan AU, Bacacı K. Echinococcus alveolarisin memleketimizde en son durumu (3 yeni olgu). *Ankara Üniv Tıp Fak Mec* 1965; 18 (3): 648-54.
- Özkan AU, Bacacı K. Echinococcus alveolaris. Köksal M, Üğütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı (15 yeni olgu), Ankara: TÜBİTAK Ofset Tesisleri, 1976; 45-56.
- Pamir MN, Özer AF, Keleş GE, Tozun N, Gurmen N, Küllü S. Cerebral echinococcosis multilocularis. Case report. *J of Neurosurg Scien* 1991; 35(3): 161-4.
- Patıroğlu TE, Turgutalp H, Yetkin H, Özsemi M, Korucu B. Sternumda ekinokokkus alveolaris (Olgu sunumu ve yerli kaynakların gözden geçirilmesi). *Ankara Üniversitesi Tıp Fak Derg* 1983; 36: 163-72.
- Patıroğlu TE. Echinococcus alveolaris in sternum. *Erciyes Tıp Derg* 1989; 11: 237.
- Sarıkadioğlu H. Karaciğerde Echinococcus alveolaris vakası. *Mikrobiol Derg* 1948; 1(4): 260-61.
- Soysop N, Solak S, Serbest A, Karatosun M, Yıldız T, Kulaklı Ö. Mezenterde Echinococcus alveolaris vakası. *Türkiye Parazitol Derg* 1980; 3(1-2): 124-6.
- Sökmen C, Akın H, Karatay S. Echinococcus alveolaris. *Ankara Üniversitesi Tıp Fak Mec* 1959; 12(3-4): 137-43.
- Tansel D. İki Echinococcus alveolaris vakası. *İstanbul Üniversitesi Tıp Fak Mec* 1947; 10(4): 304-6.
- Tahsinoğlu M, Hacıhanefioğlu U. Ekinokokkus alveolarisin Türkiye'de bugünkü durumu. *İstan Üniv Tıp Fak Derg* 1963; 25: 289-94.
- Taşpınar AH, Öz F. Karaciğerde Echinococcus alveolaris vakası münasebetiyle. *Yeni Tıp Alemi Derg* 1969; 18: 211-3.
- Timuralp B. Ekinokokkoz semptomatolojisi. Köksal M, Üğütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı, Ankara: TÜBİTAK Basımevi, 1976; 33-9.
- Ulagay İ, Yalçın S, Uras A. Hususiyet arzeden bir ekinokokkus alveolaris vakası. *Türk Tıp Cem Mec* 1964; 30: 485-91.
- Uysal V, Paksoy N. Echinococcus multilocularis in Turkey. *J Trop Med and Hyg* 1986; 89: 249.
- Üğütmen H. Erzurum ve çevresinde Echinococcus alveolaris. Köksal M, Üğütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı, Ankara: TÜBİTAK Ofset Tesisleri. 1976; 97-101.
- Ünal E ve ark. Alveoler hidatidoz tedavisinde mebendazol. *Selçuk Üniv Tıp Fak Derg* 1990; 6 (4): 425-9.
- Yolaş C, Keleş M, Gündoğdu C, Tahmazoğlu İ, Ahışhalılar O. İntracerebellar alveolar echinococcosis (A case report). *Doğa-Tr J of Medical Scien* 1993; 19: 423-7.
- Yüce E, Sönmez E. Bir Echinococcus alveolaris vakası münasebetiyle. *Sağ Derg* 1970; 12: 173-8.
- Yüksel AA, Yaycıoğlu N, Varinli S, Örsal M. Çukurova bölgesinde ilk ekinokokkus alveolaris. *Çuk Üniv Tıp Fak Derg* 1976; 1: 68.

Kaynaklar

1. Cotran RS, Kumar V, Robbins SL. Robbins Pathologic Basis of Disease. Fourth Edition, Philadelphia: WB Saunders Company, 1989; 421-3.
2. Maegraith B. Clinical Tropical Diseases. Ninth Edition, Oxford: Blackwell Scientific Pub, 1989; 471-4.
3. Gutierrez Y. Diagnostic Pathology of Parasitic Infections with Clinical Correlations. Philadelphia: Lea and Febiger, 1990; 460-80.
4. Bilgin Y. Echinococcosis'in epidemiyolojisi. Türk Hidat Derg 1972; 18: 44-52.
5. Merdivenci A. Türkiye'de Hidatik Kist Hast. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayını, No: 2145/36, İstanbul: Hilal Matbaası, 1976.
6. Merdivenci A, Aydınlioğlu K. Hidatidoz (Hidatik Kist Hastalığı). İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayını, No: 97, İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası, 1982.
7. Barış İ, Şahin Ü, Bilir N, Kalyoncu AF, Emri AS ve ark. Hidatik Kist Hastalığı ve Türkiye'deki Konumu. Türkiye Akciğer Hastalıkları Vakfı Yayını No: 1, Ankara: Kent Basımevi, 1989.
8. Unat EK, Üner A, Özcel MA, Altıntaş N, Budak S ve ark. İnsanlarda ve Hayvanlarda Kist Hidatik. Türkiye Parazitol Derneği Yayını No: 10, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1991.
9. Canda MŞ, Canda T. Ekinokokkozis: 47 olgunun sunumu ve Türkiye'nin ekinokokkozis sorunu. Türkiye Parazitol Derg 1995; 19(1): 64-82.
10. Köksal M, Üğütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı. Ankara: TÜBİTAK Ofset, 1976.
11. Savan B, Taner E. Kist hidatik hastalığı. Atatürk Üniv Tıp Bülteni 1971; 19(5): 281.
12. Besin S. Karaciğer kist hidatik bulguları. Türk Hidat Derg 1972; 12: 17.
13. Üğütmen H. Kist hidatik patolojisi. Köksal M, Üğütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı. Ankara: TÜBİTAK Ofset, 1976; 41-4.
14. Canda MŞ. Hydatid cyst disease in Erzurum, Turkey (63 cases). The First Mediterranean Conference of Parasitology (October 5-10, 1977, İzmir, Turkey). İzmir: Birlik Basımevi, 1977; 60-1.
15. Köksal M, Gököz A. 267 hidatik kist olgusunda histopatolojik incelemeler. Köksal M, Üğütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı. Ankara: TÜBİTAK Ofset, 1976; 103-5.
16. Bilgin Y. Epidemiological studies on Echinococcosis in Turkey from the public health point of view during the period of 1970, 1971 and 1972. The First Mediterranean Conference of Parasitology (October 5-10, 1977, İzmir, Turkey). İzmir: Birlik Basımevi, 1977; 59-60.
17. Hiçsönmez A. Hydatid cysts in childhood: Analysis of 208 cases. Prg Pediatr Surg 1982; 15: 87-94.
18. Kayabalı İ. Karaciğer kist hidatiklerinde cerrahi tedavi sonuçlarımız: 948 olgunun retrospektif incelenmesi. Çağ Cerr Derg 1944; 8: 68-72.
19. Sözüer E. Hydatid disease: A series of 226 cases. Türk J Gastroenterohepatol 1991; 2: 41-5.
20. Patroğlu TE, Turgutalp H, Kandemir B, Bağrıaçık S, Karagöz F ve ark. Kist hidatikte seyrek yerleşim yerleri. Erciyes Üniv Tıp Fak Derg 1983; 5 (4): 393-402.
21. Günel E ve ark. Çocukluk çaığında kist hidatik: 139 vakanın analizi. Gastroenterohepatol 1995; 6 (1): 49-53.
22. Belviranlı M ve ark. Kist hidatik nedeniyle tedavi edilen 277 olgunun değerlendirilmesi. İç Anad Tıp Derg 1994; 4 (1): 68-72.
23. Pabuçcuoğlu HU, Ayabakan S. Kist hidatik (5 yıllık patoloji arşivinin gözden geçirilmesi). İzmir Devlet Hastanesi Tıp Derg 1988; 26: 223.
24. Canda MŞ, Canda T. Kist hidatik hastalığının patolojisi (22 Olgu). Türkiye Parazitol Derg 1992; 16(2): 16-24.
25. Oran E, Ersanlı O. Akciğer kist hidatikleri ve lokalizasyonları hakkında (1334 olgu). Türkiye Tıp Encümeni Arşivi 1961; 9(40-43): 79-83 ve Türk Hidat Derg 1961; 12(6): 7-16.
26. Öktem K, Amato E, Öztaşkent R. Ameliyat yapılmış 81 akciğer kist hidatiği vakasının analizi. Tüberk ve Toraks 1966; 14(2): 205-11.
27. Öztaşkent R, Amato E. 577 akciğer kist hidatiği olgusunun gözden geçirilmesi ve tedavi sonuçlarının etüdü. Tüberk ve Toraks 1970; 18(4): 281-8.
28. Uğur D, Cander Z, Uzer F. Kist hidatik ve yol açtığı komplikasyonlar (447 olgu). Ankara Üniv Tıp Fak Mec 1970; 26(11): 293.
29. Aytaç A, Yurdakul Y, İkizler C, Olya R, Saylam A. Pulmonary hydatid disease. Report of 100 patients. Ann Thorac Surg 1977; 23: 145-51.
30. Eren EE. Cerrahi olarak tedavi edilmiş 1508 akciğer kist hidatiği olgusunun sonuçları. Solun Hast Derg 1986; 11: 371-5.
31. Gürses A, Erkal H, Çakır Y, Kalaycı G. Akciğer kist hidatiklerinin cerrahi tedavi sonuçlarımız (48 olgu). Solun Hast Derg 1986; 11: 111-6.
32. Soyubol İ, Boylu Ş. Karaciğerde hidatik kist (161 olgunun analizi). Dirim 1988; 63: 9-10.
33. Çetin G, Doğan R, Yüksel M, Alp M, Uçanok K, Kaya S, Ünlü M, Moldibi B. Surgical treatment of hydatid cysts of the lung via median sternotomy: experience in 60 consecutive patients. Thor Cardiovasc Surg 1988; 36: 114-7.
34. Doğan R, Yüksel M, Çetin G, Sürer K, Alp M, Kaya S, Ünlü M, Moldibi B. Surgical treatment of hydatid cysts of the lung: report on 1055 patients. Thorax 1989; 44: 192-9.
35. Balkanlı K, Öztekin İ, Okay T. Akciğer kist hidatiği ve cerrahi tedavi sonuçlarımız. Türk Patol Derg 1991; 7(1): 45-9.
36. Dik B, Cantoray R, Gülbahçe S. 1986-1990 yılları arasında Konya Devlet Hastanesi'ne başvuran hastalarda kist hidatik olguları (218 olgu). Türkiye Parazitol Derg 1992; 16(2): 11-5.
37. Sağın H, Yılmaz A, İnce T, Kiroğlu Y. Nadir lokalizasyonlu kist hidatik olguları (36/210 olgu). XI. Ulusal Patoloji Kongresi (5-9 Ekim 1994, Otel Adakule, Kuşadası). Kongre Özet Kitabı, İstanbul: Alemdar Ofset, 1994; 173.
38. Öztekin İ, Saygı A, Arman B, Balkanlı K, Baloğlu H, Demirel D. Komplike akciğer kist hidatiği tanısında sitolojik bulguların önemi (127 olgunun araştırılması). Heybeliada Tıp Bülteni. 1995; 1(2): 23-28.

39. Ulu B, Sevim F, Hacıhanefioğlu U. Akciğer hidatik kist vakasında testis intertisiyel hücreli tümör. İstanbul Üniv Tıp Fak Mec 1984; 477: 749.
40. Öktem İ, Paç M, Özkara C. Akciğer hidatik kistleri. Türkiye Klinik 1984; 3: 245-8.
41. Tarcan B. Hydatid cysts of the brain: a study of eight cases. J Int Coll Surg 1961; 36: 334-5.
42. Kaya U, Özden B, Türker K et al. Intracranial hydatid cysts. J Neurosurg 1975; 42: 580-4.
43. Arasil E, Erdoğan A. Hydatid cyst of the posterior fossa. Surg Neurol 1978; 9: 9-10.
44. Özgen T, Erbeni A, Bertan V, Sağlam S, Gürçay Ö, Pınar T. The use of computerized tomography in the diagnosis of cerebral hydatid cysts. J Neurosurg 1979; 50: 339-42.
45. Ozgen T, Bertan V, Kansu T, Akalin S. Intracranial hydatid cyst. J Neurol 1984; 6: 647-8.
46. Erşahin T, Mutluer S, Güzelbağ E. Intracranial hydatid cysts in children. Neurosurg 1993; 33(2): 219-24.
47. Yaz M, Kılıçarslan B, Paksoy N, Kazan S. Çocukta serebral yerleşimli bir kist hidatik olgusu. XI. Ulusal Patoloji Kongresi (5-9 ekim 1994, Otel Adakule, Kuşadası). Kongre Özet Kitabı, İstanbul: Alemdar Ofset, 1994; 165.
48. Canbolat A, Çağatay Ö, Kaya U, Çoban TE. Intracranial extradural hydatid cysts: report of three cases. Surg Neurol 1994; 41: 230-4.
49. Slem G, Çingil G, Ato M. Göz ve adnekslerinde hidatik kistler. Türk Oft Gaz 1976; 6: 155.
50. Özsoylu P. Son 20 yılda kliniğimizde orbita kist hidatik görülme sıklığı. Ankara Üniv Tıp Fak Göz Kliniği Yıllığı (1976), 1977; 29: 229.
51. İnal A, Andı M. Orbita hidatik kisti. Köker ÖF, Ersöz TR, Kaya A, Ed'ler. TOD XXIII. Ulusal Kongresi Bülteni (1989), Cilt II, Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi, 1989; 800.
52. Kaya S, Şenvar A, Özen E. Baş boyun bölgesi hidatik kistlerinin klinik patolojik incelenmesi (4 olgu). Patol Bül 1977; 4: 100.
53. Beder E, Günalp İ, Aktürk T. Maksiller sinüste kist hidatik. Türk Otolaringol Arş 1979; 4: 8.
54. Akyol T, Dörtlemiz Ö, Onan E. Kalp kist hidatikleri. Tüberk ve Toraks 1968; (16(4)): 256-62.
55. Kocaoğlu H, Telli A, Bilkay Ö, Durmaz İ, Kayar R. Echinococcosis of the heart: Report of a case. The First Mediterranean Conference of Parasitology (October 5-10, 1977, İzmir-Turkey), İzmir: Birlik Basımevi, 1977; 60.
56. Canda T, Canda MŞ, Oto Ö, Kovanlıkaya İ, Göre O, Başak O, Çatalyürek H, Ertürk M, Manisalı M. A case of echinococcus granulosis of the heart. 8th International Congress of Parasitology (10-14 October 1994, İzmir-Turkey), Abstract, Volume 2, 1994; 349.
57. Tavlı Ş, Tavlı L, Tatkan Y, Atıkan Y, Yol S. Dalakta kist hidatik perforasyonu. Acta Oncol Turcica 1989; 22: 143-6.
58. Sözüer EM, Gülmez İ, Akgün E, Pekrin İ, Baskan S, Karacagil M. Primer böbrek kist hidatigi. Ege Tıp Derg 1990; 29(4): 1086-8.
59. Göğüş O, Bedük Y, Topukçu Z. Renal hydatid disease. B J of Urol 1991; 68(5): 466-9.
60. Avcı Ş, Erdem B. Genital sistem kist hidatigi. Hastane 1975; 29: 106.
61. Karacadağ O, Durmuş Z, Diker S. Genital kist hidatik. Hacetepe Tıp/Cerrah Bül 1976; 9(3): 227.
62. Gülkılık A, Altay E, Şahmay S, Şanioğlu C. Ovarium kist hidatikleri, İstanbul Üniv Cerrahpaşa Tıp Fak Derg 1982; 13: 366-9.
63. Aker GH, Düzcan E, Eğilmez R. Ovariumda kist hidatik (Bir olgu). Önel B, Ed. VIII. Ulusal Patoloji Kongresi (1988, Ankara) Kongre Kitabı, Cilt I, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1989; 422.
64. Cömert F, Ulukat T, Tatar A. Primer kemik kist hidatigi. Türkiye Parazitol Derg 1994; 10(1): 59-60.
65. Yardımcı C. Memede hidatidoz. Vakıf Guraba Hast Bül 1968; 5: 34.
66. Kozbek MT, Serdaroğlu V, Girişken G. Memede kist hidatik. Acta Oncol Turc 1970; 3: 111-15.
67. Ataseven A, Doğan Ş. Memede lokalizasyon gösteren kist hidatik vakaları. Türk Tıp Demeği Derg 1972; 44(4-6): 146-9.
68. Ataseven A, Ezici H, Pusane A. Memede kist hidatik. Haseki Tıp Bül 1972; 10(4): 351-5.
69. Acunaş A, Güt T. Meme kist hidatigi. Hastane 1972; 26: 118-21.
70. Örmeci İH, Alkoç E, Taşan A. Nadir lokalizasyon gösteren üç kist hidatik vakası. Hastane 1972; 27: 317-21.
71. Uluçay Ö. Memede kist hidatik. Sağlık Derg 1977; 52 (9-10): 89-93.
72. Coşkun Y, Acar C. Meme kist hidatikleri. Tüberk ve Toraks Mec 1980; 28: 53-6.
73. Kömür AA, Palanduz P. Memede kist hidatik. Ege Üniv Tıp Fak Derg 1987; 26(2): 817-22.
74. Turan İ, Küçüksorgulu T. Zwei falle von echinococcus cysten in der mamma. Churung 1987; 58(5): 361.
75. Sağın H, Kiroğlu Y, Aksoy F. İğne aspirasyonunda tanı konan meme hidatidozu. SSK Tepecik Hast Derg 1992; 2 (3): 342.
76. Güzel C. Memede kist hidatik (2 olgu). SSK Tepecik Hast Derg 1992; 2(2): 188.
77. Kiatibian CR. Cas de kyste hidatique multiloculaire. Gaz Med Or 1872; 15(11-12):X 107-8.
78. Aygün (Mutlu) KŞ. Türkiye'de ilk defa tesadüf edilen, şimdiye kadar tanınmamış bir şekil gösteren karaciğer Echinococcus alveolaris olgusu. Sıhhiye Mec 1939; 15 (96): 640-50.
79. Arel F. Bir karaciğer Echinococcus alveolaris vakası. İstanbul Üniv Tıp Fak Mec 1944; 7(4): 4053-60.
80. Mutlu KŞ. Merkezi Anadolu Echinococcus vaziyeti. VIII. Türk Tıp Kongresi Zabıtları, 1945; 111.
81. Tansel D. İki Echinococcus alveolaris vakası. İstanbul Üniv Tıp Fak Mec 1947; 10(4): 304-6.
82. Sarıkadioğlu H. Karaciğerde E. Alveolaris vakası. Mikrobiol Derg 1948; 1(4): 260-1.
83. Mutlu KŞ, Yazgan Ş. Bir Echinococcus alveolaris vakası ve memleketimizde neşredilmiş vakalar üzerine kiritik. Anad Klin 1951; 17(4): 143-7.
84. Akgüder KR, Tahsinoğlu M. Yeni bir Echinococcus alveolaris vakası. Türk Tıp Encüm Arşiv 1955; 23(4): 100-4.
85. Sökmen C, Akın H, Karatay S. Echinococcus Alveolaris. Ankara Üniv Tıp Fak Mec 1959; 12(3-4): 137-43.
86. Özkan AÜ: Türkiye echinococcus alveolaris literatürünün gözden geçirilmesi ve yeni 4 vakanın takdimi. Ankara Üniv Tıp Fak Mec 1961; 14(1): 7-16.
87. Tahsinoğlu M, Hacıhanefioğlu U. Ekinokokkus alveolarisin Türkiye'de bugünkü durumu. İstanbul Üniv Tıp Fak Derg 1963; 25: 289-294.

88. Ulagay İ, Yalçın S, Uras A. Bir ekinokoküs alveolaris vakası. Türk Tıp Cem Mec 1964; 30: 485-91.
89. Özer A. Bir Alveoler Echinococcus vakası münasebetiyle. Ege Üniv Tıp Fakültesi Mec 1965; 4(2): 214-18.
90. Özkan AÜ. Echinococcus alveolaris in Turkey. Acta Med Turcica 1964; 1(2): 117-24 ve La Presse Medicale 1965; 74: 738.
91. Özkan AÜ, Bacacı K. E. alveolarisin memleketimizde en son durumu (3 yeni olgu). Ankara Üniv Tıp Fak Mec 1965; 18(3): 648-54.
92. Kürkçüoğlu A. Bir Echinococcus alveolaris vakası. Türk Cerr Mec 1965; 17(1-2): 42-5.
93. Taşpınar AH, Öz F. Karaciğerde Echinococcus alveolaris. Yeni Tıp Alemi 1969; 18: 211-3.
94. Yüce E, Sönmez E. Bir Echinococcus alveolaris vakası. Sağıl Derg. 1970; 12: 173-8.
95. Doğru M. İnsanda Echinococcus alveolaris (9 vaka). Ankara Üniv Tıp Fak Mec 1971; 24 (3): 664-73.
96. Merdivenci A, İçli N. Türkiye'de insanda alveolar kist sorunu. İstanbul Üniv Tıp Fak Mec 1972; 35: 66-85.
97. Kalma N, Kurtar A. Karaciğere yerleşen yeni bir Alveolar ekinokok vakası. Haseki Tıp Bülteni 1973; 11: 370-5.
98. Arslan YN. Karaciğeri tutan bir ekinokokkus alveolaris vakası. Dirim 1975; 9: 401.
99. Özkan AÜ, Bacacı K. Echinococcus Alveolaris. Köksal M, Ügütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı (15 yeni olgu), Ankara: TÜBİTAK Ofset, 1976; 45-56.
100. Bacacı K. Akciğer, beyin metastazı olan karaciğerin bir E. alveolaris vakası. Patol Bülteni 1975; 2: 230.
101. Ügütmen H. Erzurum ve çevresinde Echinococcus alveolaris. Köksal M, Ügütmen H, Ed'ler. Türkiye'de Ekinokokkoz Problemi Sempozyumu (1-3 Kasım 1974, Erzurum). Sempozyum Kitabı, Ankara:TÜBİTAK Ofset, 1976; 97-101.
102. Canda MŞ. Erzurum bölgesinde alveolar hidatid hastalığı(27 olgu). Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi I. Tıp Kongresi (24-26 Mayıs 1976, Erzurum). Kongre Kitabı, Erzurum: Ekspres Basımevi, 1976; 255-60.
103. Yüksel AA, Yaycıoğlu N, Varinli S, Örsal M. Çukurova bölgesinde ilk E. alveolaris vakası. Çukurova Üniv Tıp Fak Derg 1976; 1: 68.
104. Canda MŞ. Alveolar hydatid disease in Erzurum, Turkey (32 cases). The First Mediterranean Conference of Parasitology (October 5-10, 1977, İzmir, Turkey), İzmir: Birlik Basımevi, 1977; 61.
105. Eniş E. Ekinokokkus alveolaris vakası. Dirim 1978; 3-7: 77.
106. İçöz VT, Özek A. Multilokuler hidatik kist (Bir olgu). Ankara Üniv Tıp Fak Mec 1978; 32(1): 966-72.
107. Eldegez U, Terzioğlu T, Mercan S, Erzurumlu K, Güngel H. Karaciğerde ekinokokkus alveolaris. İstanbul Üniv Tıp Fak Mec 1980; 43(4): 861-4.
108. Soysop N, Solak S, Serbest A, Karatosun M, Yıldız T, Kulaklı Ö. Mezenterde Echinococcus alveolaris vakası. Türkiye Parazitoloj Derg 1980; 3(1-2): 124-6.
109. Kayabalı İ, Keleş C, Güneş ME, Acar H. Echinococcosis of the liver: Presentation of 10 new cases and some reflections on the diagnosis and treatment. In: Abstracts of IV Seminars on Liver Diseases, 18-19 June 1982, İstanbul University Cerrahpaşa Medical Faculty, 1982; 41.
110. Keleş M. Ekinokokkus Alveolaris (54 olgu). Uzmanlık Tezi. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı, Erzurum, 1982.
111. Patıroğlu TE, Turgutalp H, Yetkin H, Özesmi M, Korucu B. Sternumda ekinokokkus alveolaris (Olgu sunumu ve yerli kaynakların gözden geçirilmesi). Ankara Üniv Tıp Fak Derg 1983; 36: 163.
112. Patıroğlu TE. Echinococcus alveolaris in sternum. Erciyes Tıp Derg. 1989; 11: 237.
113. Aydın NE, Sakıcı U. Subdiafragmatik kitle ve multipl akciğer opasiteleri olarak izlenen bir Echinococcus alveolaris olgusu. Erhan Y, Güçlü A, Ed'ler. VI. Ulusal Patoloji Kongresi (1985, İzmir), İzmir: Bilgehan Basımevi, 1985; 127.
114. Aydın Y, Barlas O, Yolaş C, et all. Alveolar hydatid disease of the brain. J Neurosurg 1986; 65: 115-9.
115. Uysal V, Paksoy N. Echinococcus multilocularis in Turkey. J Trop Med and Hyg 1986; 89: 249.
116. Ayabakan S, Pabuçcuoğlu HU. Alveolar hidatid hastalığı. İzmir Dev Hast Tıp Derg 1989; 27(2): 261-3.
117. Güzel C, Demiryürek H, Akınoğlu A, Arpal B, Yerdelen Ü, Sülme İ. Alveolar kist hastalığı. Ameliyat edilen 32 olgunun analizi. Çağ Cerr Derg 1989; 3: 162-7.
118. Pamir MN, Özer AF, Keleş GE, Tozun N, Gurmen N, Küllü S. Cerebral echinococcosis multilocularis. J of Neurosurg Scien 1991; 35(3): 161-4.
119. Akınoğlu A, Demiryürek H, Güzel C. Alveolar hydatid disease of the liver: A report on thirty-nine surgical cases in eastern Anatolia. Am J Trop Med Hyg 1991; 45: 182-9.
120. Canda MŞ, Canda T, Pabuçcuoğlu HU, Akın MM, Kabadayı T, Koçak Ç. Ekinokokkus alveolaris patolojisi (5 olgu). T Parazitoloj Derg 1992; 16(2): 25-30.
121. Yolaş C, Keleş M, Gündoğdu C, Tahmazoğlu İ, Ahışhalılar O. Intracerebellar alveolar echinococcosis (A case report). Doğa-Tr J of Medical Scien 1993, 19: 423-7.
122. Aydın NE, Akdemir D, Gündoğan C, Atamanalp S. Hepatic echinococcus multilocularis with lymph node involvement in a patient from endemic region. Doğa-Tr J of Med Scien 1993; 19: 59-61.
123. Rausch RL, Wilson JF. Rearing of the adult Echinococcus multilocularis Leuckart, 1863, from sterile larvae from man. Am J Trop Med Hyg 1973; 22: 357-60.
124. Türkmen H. Mandalarda hydatidosis. T Parazitoloj Derg 1992; 16(2): 31-45.
125. Helbig M, Frosch P, Kern P, Frosch M. Serological differentiation between cystic and alveolar echinococcosis by use of recombinant larval antigens. J of Clin Microbiol 1993; 31(12): 3211-5.
126. Gottstein B, Jacquier P, Bresson-Hadni S, Eckert J. Improved primary immunodiagnosis of alveolar echinococcosis in humans by an enzyme-linked immunosorbent assay using the EM2 plus antigen. J of Clin Microbiol 1993; 31(2): 373-6.
127. Gottstein B. Molecular and immun diagnosis of echinococcosis. Clin Microbiol Rev 1992; 5(3): 248-61.
128. Flisser A. Advances in parasitism by larval cestodes. Ann de Parasitol Hum et Comparee 1991; 1: 32-6(66 Suppl).